

Історичні, філософські та методологічні питання сучасної педагогіки

Шевчук К.Д.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедри педагогіки та методики початкової освіти*

*Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича*

м. Чернівці, Україна

Солонар Н.

магістр кафедри педагогіки та методики початкової освіти

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Дистанційне навчання є сучасним видом освіти, що набирає дедалі більшої популярності.

Суть дистанційного методу полягає в здійсненні навчального процесу на відстані в режимі реального часу. Студент і викладач спілкуються за допомогою інтернет-зв'язку, де викладач передає, а студент отримує знання і завдання, здає модульні роботи. При цьому, викладач може бути віддалений від студента на будь-яку відстань, вони можуть проживати в різних країнах і на різних континентах.

Таке навчання стало можливим, завдяки розвитку інтернет-технологій, поширенню електронних засобів зв'язку. Дистанційне навчання відрізняється від очного освітнього процесу методикою проведення занять і тому, вимагає методичних змін в здійсненні освіти школярів і студентів. Які технології дистанційної освіти використовуються в сучасному навчанні на відстані? Які ж існують переваги для застосування дистанційних технологій в освіті?

Дистанційні технології в навчанні спираються на наступні методи передачі інформації:

1. Електронні підручники і довідники: містять і зберігають інформацію.

2. Інтернет: здійснює пересилку будь-яких форм інформації (текст, графіка, відео, фото, звук), двостороннє спілкування у вигляді семінарів, дискусій.

Для реалізації дистанційної освіти потрібне спілкування на відстані в реальному часі. Для забезпечення такого спілкування використовується технічне забезпечення, що включає в себе наступні засоби і пристрої:

- Мережа передачі інформації (інтернет). Дана мережа бере на себе функції з передачі зображення осіб педагога і студента, що надається відеоінформації (текстів, таблиць, картинок), словесної інформації.

- Пристрої, що забезпечують прийом і відправлення інформації в реальному режимі. Такими пристроями є комп'ютери, планшети, іноді мобільні телефони. Пристрій має забезпечувати візуальний і звуковий контакт між викладачем і студентами [2, с. 57].

Традиційне навчання школярів і студентів включає лекції, практичні роботи, самостійні дослідження, письмові завдання і усні опитування.

Дистанційні технології в освіті припускають наявність деяких змін в методиках:

1. Лекція або подача готової інформації: вимагає певного рівня самодисципліни від студента.

2. Самостійне дослідження (наукова робота): не змінюється, так як в обох випадках (очна освіта або дистанційне) студент надає викладачу результат пошуку або дослідження, який він виконує самостійно.

3. Практичні роботи: значно ускладнюються. Вимагають від викладача розробки детальних покрокових інструкцій і поглибленої консультації по виконанню роботи. У ряді випадку здійснення практичних робіт дистанційно стає неможливим.

4. Виконання завдань: зміни у формі відправки тексту. Для зручності відправки та отримання завдання застосовуються тести, в яких результат тривалих обчислень може бути позначений вибором одного числа.

5. Усне опитування: вимагає від студента самодисципліни, так як опитування на відстані дає можливість користуватися підказками, шпаргалками і іншими засобами, що не допускаються в очному шкільній освіті [1, с. 221].

Широке поширення дистанційних видів освіти пояснюється вагомими перевагами віддаленого навчання:

- Можливість організації навчання у важкодоступних районах, для людей з особливими потребами та часто хворюючих дітей, можливість навчання у закордонних вузах.

- Можливість повноцінного заочного навчання студентів у ЗВО.

- Можливість занять під час епідемій або при складних погодних умовах.

- Індивідуальний підхід до навчання кожного студента.

- Лояльний підхід до часу навчання.

- Можливість самостійного навчання, придбання другої спеціальності, додаткових знань.

- Зниження витрат на навчання.

- Самодисципліна і відповідальність студента.

- Загальна доступність навчання (будь-якого віку, рівня освіти, професійної підготовки, в будь-якому місці планети, де є комунікативний зв'язок) [1, с. 82].

Розуміння відмінностей онлайн-навчання від інших існуючих освітніх технологій, таких як дистанційне навчання, змішане навчання, мобільне навчання та ін., Дозволяє проводити порівняльний аналіз ефективності навчання в різних форматах і судити про переваги і недоліки тієї чи іншої технології.

На жаль, наукові дискусії часто виявляються закритими і результати досліджень не виходять за межі наукових кіл. Однак з упевненістю можна констатувати, що проведені експериментальні дослідження, в тому числі і в Україні, довели, що ефективність онлайн-навчання виявляється не нижче, а в деяких випадках навіть перевершує традиційне очне навчання за освітніми результатами.

Отже, що ж являє собою ця освітня технологія? Чим визначається ефективність онлайн-навчання? І чому цю технологію слід відрізнити від дистанційного навчання в екстремальних умовах?

Численні дослідження в області освітніх технологій сходяться в тому, що в основі онлайн-навчання лежить ретельно спроектований і спланований навчальний процес в ЕІОС, підтримуваний методично обґрунтованої та цілеспрямованої послідовністю навчально-методичних та контрольних вимірювальних матеріалів, які забезпечують досягнення результатів навчання в форматі виключно електронного навчання[2, с. 183]. Ключовим в цьому визначенні є педагогічний дизайн, як інструмент проектування онлайн-курсу, що відсутня в більшості випадків при різкому переході на «дистант». Найбільш повно варіанти педагогічного дизайну при проектуванні онлайн-курсу відображені в [Barbara Means, Marianne Bakia and Robert Murphy, Learning Online: What Research Tells Us about Whether, When and How]. Авторами запропоновані дев'ять основних параметрів (характеристик), які необхідно враховувати при проектуванні курсу, з альтернативними варіантами реалізації онлайн-навчання:

- модель навчання (виключно електронне навчання, змішане навчання з різним співвідношенням очного і онлайн-форматів, електронне навчання з включенням вебінарів);
- темп освоєння (освоєння в будь-якому зручному темпі, заданий викладачем темп освоєння, заданий темп освоєння з можливістю проходження частини курсу в довільному темпі);
- кількість учасників (до 35 осіб, від 36 до 99 осіб, від 100 до 999 осіб, понад 1000 осіб);
- педагогічна технологія (яка пояснювала б курс, практико-орієнтований курс, дослідний курс, курс для організації спільної колективної діяльності);
- мета оцінювання в курсі (визначення ступеня готовності студента до нового матеріалу, організація адаптивного навчання, діагностика

досягнутих результатів навчання, накопичувальна система оцінок, виявлення відстаючих учнів);

- роль викладача (активна взаємодія зі студентами онлайн, незначне онлайн-присутність, відсутність викладача в онлайн-середовищі);
- роль студента (читає і слухає; вирішує завдання і відповідає на питання, активне експериментування через симулятори та інші інструменти, взаємодія з іншими студентами);
- синхронізація взаємодії (тільки асинхронне, тільки синхронне, змішаний формат взаємодії)
- зворотний зв'язок (автоматизована з боку системи, від викладача, від інших учнів) [2, с. 128].

Всі ці параметри сильно впливають на дизайн онлайн-курсу: на форми подання контенту, на вибір контрольних-вимірювальних інструментів, на використання тих чи інших сервісів комунікації і проведення процедури підсумкової атестації за курс.

Правильно підібрані матеріали курсу, виходячи з цілей і завдань навчання і характеристик навчального процесу в онлайн-середовищі, забезпечать навчальні результати, а викладачеві – позитивний зворотний зв'язок.

Такий підхід має на увазі, що онлайн-навчання – це перш за все когнітивний і соціальний процес, а не просто процес передачі інформації за допомогою Інтернет.

Так само, як і очне навчання онлайн-навчання вимагає соціальної підтримки учнів. В очному навчанні цю роль виконують матеріальні ресурси вузу і викладачі, задіяні в навчальному процесі.

Отже, в наш час перед системою вищої освіти постає задача підготовки фахівців, які вміють творчо мислити, володіють дослідницькими вміннями і навичками, здатні орієнтуватися в просторі наукової інформації і сучасних інформаційних технологіях. В зв'язку з цим, одним з найбільш вискоефективних напрямів вдосконалення методології вищої освіти є використання в навчальному процесі технологій дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Стефаненко П.В. Дистанционное обучение в высшей школе: – Моногр. – Донецк: ДОННТУ, 2002. – 397 с.
2. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г. та ін. Технологія створення дистанційного курсу. Навч. посібник / За ред. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.